

ธรรมานุศาสตร์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

มงคลที่ ๒ คบบัณฑิต

บัณฑิต คือคนที่มีใจผ่องใสอยู่เป็นปกติ ทำให้มีความเห็นถูก ยึดถือค่านิยมที่ถูกต้อง สามารถดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา

- เป็นผู้รู้ดี คือรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว
- เป็นผู้รู้ถูก คือรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด
- เป็นผู้รู้ชอบ คือรู้ว่าอะไรบุญอะไรบาป

บัณฑิต อาจเป็นใครก็ได้ เช่น อาจเป็นผู้อ่านหนังสือไม่ออก อาจเป็นชาวไร่ชาวนา อาจเป็นผู้มีการศึกษาสูง อาจเป็นญาติของเรา ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม จะต้องเป็นผู้มีจิตใจผ่องใส และดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา คือเป็นคนดีนั่นเอง

คนทั่วไปมักเข้าใจว่า ผู้ที่เรียนหนังสือจนได้รับปริญญา นั้น คือบัณฑิต ความจริงแล้วนั้นเป็นเพียงบัณฑิตทางโลกเท่านั้น ยังไม่ใช่บัณฑิตที่แท้จริง เพราะผู้ที่ได้รับปริญญาแล้วถ้าความประพฤติไม่ดีอาจไปทำผิดติดคุกติดตะรางได้ แต่บัณฑิตที่แท้จริงย่อมเป็นผู้ตั้งใจละชั่ว ประพฤติชอบ ประกอบแต่ความดี ความถูกต้อง ความสุจริต สามารถป้องกันตนให้พ้นจากคุกจากตะราง แม้กระทั่งจากรกได้ **“บัณฑิตมิใช่ผู้มีเพียงปริญญา แต่คือผู้อุดมด้วยศีล สมานิ ปัญญา”**

องค์คุณของบัณฑิต

๑. กตัญญู รู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้วแก้ตน
๒. อุตตสฺสูทริ ทำตนให้บริสุทธิ์จากบาป
๓. บริสุทฺธิ ทำผู้อื่นให้บริสุทธิ์จากบาป
๔. สังคหะ สงเคราะห์แก่ชุมชนทั้งหลาย

บัณฑิตมี ๒ ประเภท ได้แก่

๑. บัณฑิตภายนอก คือบุคคลทั่วไปไม่ว่าใครก็ตามที่เป็นผู้ประพฤติดี มีคุณธรรม ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา
๒. บัณฑิตภายใน คือตัวเราขณะที่คิดดี พูดดี และทำดีนั่นเอง ดังนั้น การคบบัณฑิตภายในก็คือ การพยายามฝึกตนให้เป็นผู้มีจิตใจผ่องใส มีสติรำลึกถึงแต่ความคิดที่ดี ๆ เพื่อการสร้างสรรค์ คำพูดที่ดี ๆ เพื่อยกใจผู้พูดและผู้ฟังให้สูงขึ้น และการกระทำที่ดี ๆ เพื่อประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งทำได้โดยการหมั่นให้ทาน รักษาศีล และเจริญสมานิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ

“แท้จริง บุคคลผู้มีปกติเที่ยวสมคบคนพาล ย่อมเศร้าโศกสิ้นกาลนาน เพราะการอยู่ร่วมกับคนพาล เป็นเหตุนำทุกข์มาให้ในกาลทุกเมื่อ เหมือนการอยู่ร่วมกับศัตรู ส่วนบัณฑิตมีการอยู่ร่วมเป็นสุข เหมือนสมาคม แห่งหมู่ญาติ เพราะเหตุนั้นแล นรชนพึงคบบัณฑิต ผู้มีปัญญา เป็นพหูสูต เอาการเอางาน มีศีล มีวัตร ไกลจากกิเลส และเป็นสัตบุรุษ เปรียบดังพระจันทร์คบอากาศอันเป็นทางโคจรแห่งดวงดาวฉะนั้น ”
(ขุ.ธ. ๒๕/๒๕/๔๒-๔๓)

นกแขกเต้าสองตัว

มีนกแขกเต้าอยู่สองตัว พ่อแม่เดียวกัน เขาว่านกพันธุ์นี้พูดได้ ทำนองนกแก้วนกขุนทองนั้นแหละ บังเอิญคราวหนึ่งเกิดพายุหิม (ลมหัวด้วน) พัดพานกทั้งสองตัวไปคนละทิศคนละทาง ตัวหนึ่งไปตกใกล้ที่อยู่ ของพวกโจร ตกลงมายังกองหอกกองดาบพอดี พวกโจรมาพบเข้าจึงเอามันไปเลี้ยงไว้ และตั้งชื่อว่า "สัตติคุมพะ" พวกโจรนั้นก็รู้จักกันอยู่แล้ว ยังชีพด้วยการปล้นฆ่า วัน ๆ ก็วางแผนว่าจะไปปล้นที่ไหน อย่างไร กิริยาอาการ ก็ไม่สำรวมพูดจากันแต่เรื่องฆ่า ๆ ปล้น ๆ มีงมาพาโว้ย นกมันก็เลียนเสียงพูดของพวกโจร อีกตัวหนึ่งไปตก ที่สวนดอกไม้ของพวกฤาษี พวกฤาษีจึงเอาไปเลี้ยงไว้ ตั้งชื่อ "บุบผกะ" (แปลว่า ไม้ดอกไม้) อาศรมของพวกฤาษี พวกนักพรตก็จะพูดจาแต่ถ้อยคำอันไพเราะ นกก็จำไว้ และเลียนเสียงตาม

อยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้าปัญจาละเสด็จไปล่าเนื้อ พลัดหลงกับข้าราชการบริพาร เสด็จไปองค์เดียว ทรงพักผ่อน ใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งกลางป่า พลันทรงสะดุ้งตื่น เพราะมีเสียงร้องว่า "ฆ่ามันเลย ปล้นมันเลย" ทรงนึกว่าพวกโจร จักมาปล้น ทรงหันไปตามเสียงที่ได้ยิน ก็ทอดพระเนตรเห็นนกตัวน้อยร้องเสียงคน จึงเสด็จต่อไปเพราะขึ้นอยู่ พวกโจรอาจตามมาได้ เสด็จไปถึงอาศรมของฤาษี ขณะนั้นพวกฤาษีไม่อยู่ มีนกแขกเต้าตัวเดียวเฝ้าอยู่ นกเห็นมีคน เดินเข้ามา ก็ร้องต้อนรับอย่างสุภาพว่า "สวาคะตัม" (แปลว่า ยินดีต้อนรับ ๆ) พระราชาทรงพอพระทัย ที่ได้ยิน เสียงนกร้องปฏิสันถารเช่นนั้น เมื่อพวกฤาษีกลับมา จึงทรงเล่าเรื่องนกทั้งสองให้พวกฤาษีทราบ

พวกฤาษีจึงถวายพระพรว่า นกแขกเต้าสองตัวนี้ เดิมอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียว ภายหลังถูกพายุพัดพาไปตก คนละที่ ตัวนั้นอยู่กับพวกโจร จึงกล่าววาทจาหยาบเลียนแบบพวกโจร ส่วนตัวนี้อยู่กับพวกอาตมา จึงพูดจาไพเราะ ดังที่เห็นนี้

เอกสารประกอบบทความ

มงคลชีวิต : พันเอก ปิ่น มุทุกันต์

นิทานมงคลธรรม : ศาสตราจารย์เสฐียรพงษ์ วรรณปก

มงคลชีวิต ฉบับ ท่าง้าวหน้า : พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ